

Het was tijd om te begrijpen waaro

Herinneringen aan oom Jo
Omgekomen op de Hr. Ms. O 16

Op het monument voor de Gevallenen van de Onderzeedienst in Den Helder staat bij de Hr. Ms. O-16 de naam van de oom van mijn opa, Jorinus Langerveld. Hij wordt ook genoemd op een herinneringsplaque voor gevallen in Brielle. Onlangs dreigde dit kleine monument in zijn voormalige school door de komst van een nieuw onderwijscomplex te verdwijnen.

Door Janet van Klink

Ineens merkte ik de heftigheid van mijn verzet. Ik wilde niet dat de enige tastbare herinnering aan Jorinus op zijn geboorte-eiland zou verdwijnen. Gelukkig berichtte de school dat de plaque in het oude gebouw blijft hangen. Een mensenleven begint met een naam. Altijd heb ik van Jorinus' lot geweten. Mijn overgrootouders stonden namelijk niet bepaald te juichen toen hun zoon na de oorlog ook wilde gaan varen. Ik had me nooit verdiept in wat er precies was gebeurd. Totdat ik begin 2011 met het verleden werd geconfronteerd. Na het overlijden van mijn oma vond ik in het familiealbum van mijn eerder overleden opa foto's van die lang geleden overleden marineofficier. Ook zaten er zorgvuldig bewaarde krantenartikelen over de vondst van de O-16 in. Het was tijd om te begrijpen waarom mijn opa niet mocht gaan varen.

Man van de wereld

Jorinus werd op 31 juli 1906 geboren in de voormalige marinehaven van Nederland, Hellevoetsluis. De boerderij van zijn ouders 'Stormhoek' stond aan het Haringvliet. Zijn leven lang was de zee in zijn nabijheid. Hij was de jongste uit een gezin van zes kinderen en kon het vooral goed vinden met zijn enige zus, de dertien jaar oudere Reina. Zij was na het vroegtijdig overlijden van hun moeder als een tweede moeder.

Drie broers namen het agrarisch bedrijf van hun vader over. Jorinus was meer een technisch man. Hij ging na de HBS in Brielle in dienst bij de Koninklijke Marine en bezocht de Adspirantenschool der Marine in Dordrecht. In de jaren dertig zat Jorinus enige tijd aan boord van de onderzeeboot K-XVII. Op 3 april 1941 werd hij Officier Marine Stoomvaart Dienst der eerste klasse.

Zijn neefjes en nichtjes in Hellevoetsluis zagen oom Jo niet vaak. Hij verbleef voor de oorlog al voor lange tijd in Nederlands-Indië. Alle nog in leven zijnde kinderen van zijn broers en zus koesteren meer dan zeventig jaar later warme herinneringen. Als hij bij hun opa logeerde gingen ze met hem naar het strand en kregen allemaal een ijsje. Een ware traktatie in die jaren. „Oom Jo was een heel andere man dan mijn drie ooms op de boerderij. Echt een man van de wereld. Je kon merken dat hij had gestudeerd en veel van de wereld had gezien,” vertelt Reina's dochter Nel de Koning – Touw (86) uit Rhoon.

Echtpaar in Soerabaja

Op 27 juni 1939 trouwde Jorinus met Geertruida Wilhelmina (Trudy) Hoek uit Alkmaar. Hun huwelijk was waarschijnlijk de laatste keer dat de bijna voltallige familie Langerveld bij elkaar was. Op 19 augustus vertrok hij met de 'Tromp' naar Nederlands-Indië.

Nel de Koning: „Oom Jo vertelde mijn moeder Reina vlak voor zijn vertrek dat hij hoopte dat hij niet op een onderzeeboot zou worden geplaatst. Hij vond het niet zo fijn om daarop te moeten werken. Het leek achteraf alsof hij een voorgevoel had.”

Trudy ging een paar weken later met het nieuwe passagiersschip MS *Oranje* haar man achterna. Het was 4 september 1939. De dag daarvoor was de Tweede Wereldoorlog uitgebroken.

Soerabaja is de enige plaats geweest waar Jorinus en Trudy als echtpaar hebben ge-

m mijn opa niet mocht gaan varen

woond. Reina ontving tijdens de eerste maanden van hun verblijf brieven. Ook kreeg ze foto's van hun woning en haar broer in tropenuniform.

Jorinus' 'vrees' werd bewaarheid. Eind 1941 stapte hij aan boord van de O-16. Een paar uur na 'Pearl Harbor' brak voor Nederland de Tweede Wereldoorlog in Azië uit. De onderzeeboot boekte succes in de strijd tegen Japan, maar op 15 december liep het schip op een Japanse mijn en zonk binnen één minuut. Zoals bekend overleefde alleen kwartiermeester Cornelis de Wolf dit drama.

Verkeerde overlijdensdatum

Uit het persoonlijk dossier bij het Nederlands Instituut voor Militaire Historie valt op te maken dat Trudy direct op de hoogte werd gebracht van de 'vermissing' van haar man op de O-16.

Jorinus' vader in Hellevoetsluis hoorde op 11 juni 1942 via het Rode Kruis dat zijn zoon niet meer leefde. Merkwaardig genoeg luidde het bericht dat Jorinus op 20 januari 1942 op de Javazee was omgekomen. Hij durfde het nieuws niet persoonlijk aan zijn zieke dochter Reina te vertellen. Toen haar echtgenoot haar van het overlijden op de hoogte bracht was de klap enorm groot. Ze stierf een jaar later. Vader Langerveld sprak weinig meer over zijn zoon en aanvaardde zijn dood.

Over het lot van zijn schoondochter bleef de bejaarde man tijdens de oorlogsjaren in het ongewisse. Trudy bleef alleen achter en belandde in een jappenkamp. Zij overleefde de oorlog en ging terug naar haar ouders in Alkmaar. „Tante Trudy was een kordate vrouw. Ze sprak nooit over haar kampverleden. Wel had ze het soms over een zeer been: haar *jappenbeen*,” aldus Reina's dochter Nel. De oorlog zat in haar; ze zou weigeren in een Toyota te stappen. Trudy hertrouwde nooit en overleed in augustus 1998 op 92-jarige leeftijd in Alkmaar. Ze maakte dus nog mee dat de O-16 in 1995 werd gevonden.

In de voetsporen

Mijn opa, de zoon van Jorinus' oudste broer, ging na de oorlog toch bij de koopvaardij. Hij trad als scheepswerktuigkundige een beetje in de voetsporen van zijn oom. Tijdens zijn zeereizen deed hij Soerabaja aan en voer op de Zuid-Chinese Zee. Van het feit dat ergens in die zee de laatste rustplaats van zijn oom was, was mijn opa zich zeer zeker bewust.

Nieuwe Brielsche Courant, 12 juni 1942, Blz. 3

